

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering 21-11-2012
Raadscommissie Werk en inkomen
Datum raadscommissie 12-12-2012
Bijlagen 1

Registratienr. SZ 12.3314296
Datum B&W besluit 27 november 2012
Portefeuillehouder D. Isha
Steller L. Kamp-Schuringa
Telefoon 3675382
E-mail lonneke.kamp@groningen.nl

Onderwerp

Kadernota armoedebeleid Samen actief tegen armoede

Concept raadsbesluit

De raad besluit de kadernota armoedebeleid Samen actief tegen armoede vast te stellen.

(Publieks-)samenvatting

De gemeente wil dat er in Groningen zo min mogelijk mensen in armoede leven én dat er zo min mogelijk kinderen in armoede opgroeien. De inzet van de gemeente is dat mensen in een armoedesituatie economisch en/of maatschappelijk zoveel mogelijk zelfstandig worden. Zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de gemeente ook een vangnet moet bieden voor de mensen die het niet op eigen kracht kunnen.

Hoe? De gemeente gaat armoede voortaan anders aanpakken. De gemeente ondersteunt de Groninger minima zodat zij hun armoedesituatie *zelf* kunnen verbeteren. In de eerste plaats is de ondersteuning gericht op het versterken van de zelfredzaamheid. In de tweede plaats richt deze zich op het creëren van rust en zekerheid in de basis, zodat mensen weer actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

In de kadernota presenteert de gemeente verschillende beleidsplannen die geïnspireerd zijn op het onderzoek onder minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers, dat de gemeente in het voorjaar van 2012 heeft uitgevoerd. Voor de uitvoering van deze plannen stelt de gemeente in 2013 en 2014 twee miljoen euro per jaar ter beschikking. Het grootste deel daarvan (1,6 miljoen euro) is nodig om oplopende tekorten op de inkomensondersteunende maatregelen en de schuldhulpverlening te dekken. Daarnaast is er 400 duizend euro uitgetrokken voor nieuwe beleidsplannen.

Dit nieuwe beleid is mede tot stand gekomen door minima in Groningen. Ook bij de uitvoering van het beleid blijft de gemeente - onder andere door middel van een nieuwe armoedemonitor - met de Groninger minima in gesprek om armoede in de stad te bestrijden.

Inleiding

Aanleiding voor het ontwikkelen van nieuw armoedebeleid zijn de volgende zaken:

- uit onderzoek van het Integraal Toezicht Jeugdzaken is gebleken dat in Groningen veel kinderen in armoede leven;
- door de economische recessie dreigen meer mensen in armoedesituaties terecht te komen;
- mede daardoor moet een steeds groter wordende groep mensen een beroep doen op de inkomensondersteunende maatregelen;
- door de stapeling van rijksbezuinigingen krijgen sociaal kwetsbaren het (financieel) moeilijker.

De raad heeft het college tijdens het voorjaarsdebat 2011 verzocht om nieuw armoedebeleid te ontwikkelen. Naar aanleiding van dit verzoek heeft het college een onderzoek uitgevoerd onder Groninger minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers. Dit onderzoek is in juni 2012 aan de raad gepresenteerd in het onderzoeksrapport *Samen actief tegen armoede*. De onderzoeksresultaten vormen de basis voor de visienota *Samen actief tegen armoede* die in juni 2012 door de raad is vastgesteld en de kadernota die nu voor u ligt. In deze visienota staat dat de gemeente armoedebestrijding voortaan anders wil aanpakken. De gemeente *ondersteunt* de Groninger minima zodat zij hun armoedesituatie *zelf* kunnen verbeteren. Daarnaast wil de gemeente een vangnet bieden aan hen die het op eigen kracht niet redden. In de kadernota hebben wij deze visie verder uitgewerkt en vertaald naar beleidsplannen die armoede in Groningen moeten verminderen. Het onderzoeksrapport, de visienota en de kadernota vormen samen het nieuwe armoedebeleid *Samen actief tegen armoede*.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat van de kadernota *Samen actief tegen armoede* is dat er zo min mogelijk mensen in Groningen in een armoede situatie leven en dat er zo min mogelijk kinderen in armoede opgroeien. Dat willen we bereiken door een aantal beleidsplannen uit te voeren die mensen in armoedesituaties *ondersteunen* in hun economische en maatschappelijke zelfredzaamheid. Als meer mensen economisch zelfredzaam worden, zou het effect van het armoedebeleid op termijn kunnen zijn dat het beroep op onze inkomensondersteuning afneemt. Wij moeten ons wel blijven realiseren dat het armoedebeleid maar één van de factoren van invloed is op het gebruik van inkomensondersteuning, naast de economische ontwikkelingen en persoonlijke omstandigheden van mensen.

Kader

- Motie nieuw armoedebeleid (raad, juni 2011). In deze motie verzoekt u het college om nieuw armoedebeleid te ontwikkelen.
- Onderzoeksrapport *Samen Actief tegen armoede* (raad, juni 2012).
- Visienota armoedebestrijding *Samen Actief tegen armoede* (raad, juni 2012).
- Programmabegroting 2013 (raad, november 2012).
- Motie Voedselbank (raad, juni 2012). In deze motie verzoekt u het college om de mogelijkheden te onderzoeken om (een deel van) het voedsel, dat door restaurants en winkels wordt weggegooid, bij de Voedselbank te krijgen.
- Motie armoedebeleid (raad, juni 2012). In deze motie spreekt uw raad zich uit dat het zoveel mogelijk in stand houden van het bestaande pakket aan voorzieningen uit het armoedebeleid uitgangspunt moet zijn voor het vormgeven van het nieuwe armoedebeleid.

Argumenten/afwegingen

Bij de afweging van de beleidsplannen is steeds de vraag aan de orde geweest in hoeverre de plannen een bijdrage leveren aan enerzijds het versterken van de zelfredzaamheid van mensen die in armoedesituaties leven en anderzijds het creëren van rust en zekerheid in de basis zodat mensen weer actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Daarnaast heeft het budget dat in de programmabegroting 2013 is opgenomen voor de armoedebestrijding in 2013 en 2014 vanzelfsprekend een belangrijke rol gespeeld in de afwegingen van de beleidsplannen.

Maatschappelijk draagvlak/participatie

Dit nieuwe armoedebeleid is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Groninger minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers.

De betrokkenen hebben:

- een groot deel van de inhoud van de visienota en de kadernota geleverd;
- in een klankbordgroep de visienota en kadernota meegelezen en van commentaar voorzien. Dat commentaar is zoveel mogelijk in de nota's verwerkt.

Financiële consequenties

De komende jaren verwachten wij een tekort op de inkomensondersteunende maatregelen, schuldhelpverlening en diverse subsidies (1.180 miljoen euro). Daarnaast verwachten wij een toenemend beroep op deze voorzieningen door de economische situatie (425 duizend euro).

Tenslotte willen wij investeren in nieuw armoedebeleid (400 duizend euro). In totaal komt dat uit op een bedrag van 2 miljoen euro per jaar dat nodig is om het nieuwe armoedebeleid uit te voeren.

In de programmabegroting/najaarsbrief 2013 hebben wij u voorgesteld om dit tekort van 2 miljoen euro in 2013 en 2014 te dekken. In de programmabegroting voor 2015 zullen wij aangeven hoe wij het tekort op het armoede- en minimabeleid in 2015 op zullen lossen.

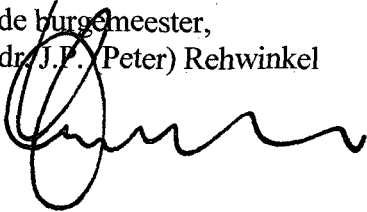
Realisering en evaluatie

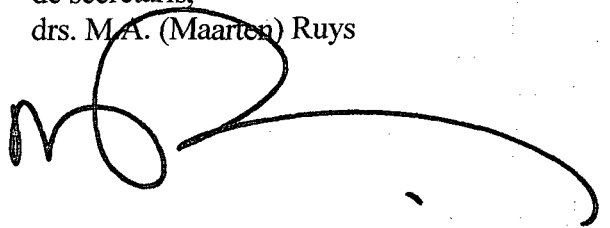
Met de vaststelling van deze nota gaat het nieuwe armoedebeleid van start. De plannen voor nieuwe activiteiten en projecten zullen de komende tijd, maar voornamelijk in 2013 en 2014 verder worden uitgewerkt. Evaluatie vindt jaarlijks plaats in de rekening en daarnaast iedere twee jaar in de nieuwe armoedemonitor die wij voor het eerst eind 2014 aan uw raad zullen presenteren. De nieuwe armoedemonitor bestaat uit een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Bij de beleidsplannen geven we aan wat we gaan meten.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

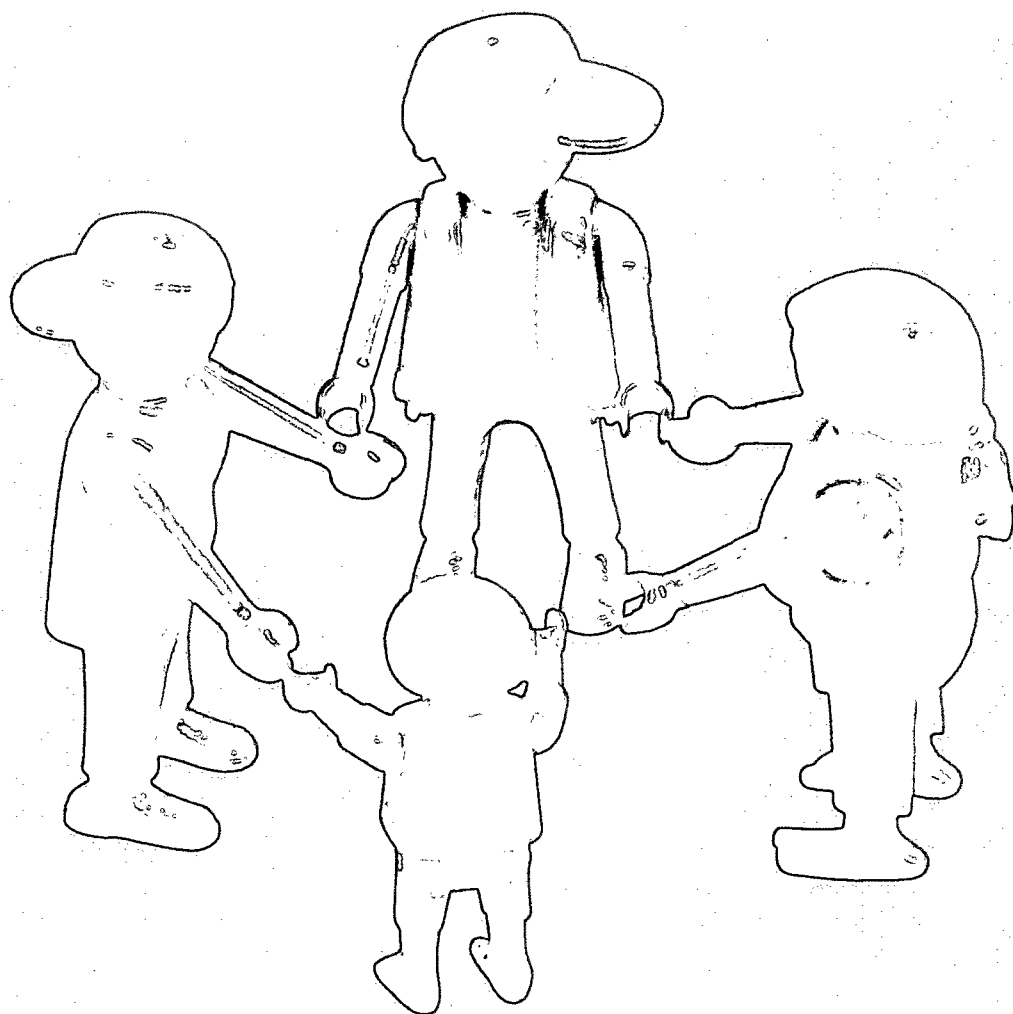
de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

samen actief tegen armoede

kadernota voor het nieuwe
armoedebeleid

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Onderwerp en probleem	2
2.1 Wat is armoede?	2
2.2 Verbindingen binnen het sociale domein	2
2.3 Cijfers over armoede	3
3. Ambities van het nieuwe armoedebeleid	5
3.1 Missie en doelen van armoedebestrijding	5
3.2 Visie op nieuwe armoedebeleid: Samen actief tegen armoede	6
3.3 Ondersteuning op twee gebieden	6
4. Beleidsplannen voor een doelmatig armoedebeleid	7
4.1 Beoogde effecten en nieuwe armoedemonitor	7
4.2 Ondersteuning gericht op het versterken van de eigen kracht	8
4.3 Ondersteuning gericht op het creëren van rust en zekerheid in de basis	14
5. Financiële situatie	19
5.1 Tekorten	19
5.2 Begroting budget armoedebestrijding 2013 en 2014	20
6. Hoe verder met het armoedebeleid?	21

Samen actief tegen armoede

Kadernota voor het nieuwe armoedebeleid

Het nieuwe Groninger armoedebeleid staat voor ondersteuning en verbinding én:

- wil bereiken dat er zo min mogelijk mensen in armoede leven;
- maakt gebruik van ieders eigen kracht;
- blijft het vangnet voor mensen die het niet zelfstandig redden.

Leeswijzer

Hoofdstuk één is de inleiding van deze kadernota. Hoofdstuk twee bevat een definitie van armoede en een analyse van de armoedeproblematiek in Groningen. Tevens wordt ingegaan op de landelijke ontwikkelingen en wat die betekenen voor onze stad. Hoofdstuk 3 zet op een rijtje wat de ambities van ons nieuwe armoedebeleid zijn. We beschrijven onze missie en doelen en onze visie op armoedebestrijding. Hoofdstuk vier presenteert de plannen voor een doelmatig armoedebeleid. We beginnen met de beoogde effecten van het nieuwe armoedebeleid en hoe wij van plan zijn ons armoedebeleid de komende jaren te monitoren. Vervolgens geven we een overzicht van onze plannen en bieden zo inzicht in ons nieuwe ondersteuningsaanbod. Hoofdstuk vijf beschrijft de financiële situatie en de beschikbare middelen voor het armoedebeleid. Het geeft een overzicht van de keuzes die gemaakt worden voor financiering van bestaande en nieuwe instrumenten om armoede te bestrijden. Hoofdstuk zes schetst tenslotte hoe het verder zal gaan met het armoedebeleid.

Hoofdstuk 1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota voor het nieuwe armoedebeleid. Wij hebben in deze kadernota onze visie op armoedebestrijding, zoals geformuleerd in de visienota *Samen actief tegen armoede*, die in het voorjaar van 2012 door de raad is vastgesteld, verder uitgewerkt. Wij willen de armoedeproblematiek voortaan anders aanpakken. Wij gaan als gemeente minima zodanig ondersteunen, dat zij hun armoedesituatie zelf kunnen verbeteren. Onze inzet is dat deze mensen economisch en/of maatschappelijk zoveel mogelijk zelfstandig worden. Wij presenteren in deze nota onze plannen voor de ondersteuning die wij de Groninger minima willen bieden en geven hier de financiële dekking bij.

De plannen zijn geïnspireerd op de uitkomsten van het onderzoek onder minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers, dat wij in de eerste drie maanden van 2012 hebben uitgevoerd. Zoals beschreven staat in het onderzoeksrapport *Samen actief tegen armoede*, dat in het voorjaar van 2012 ter kennisgeving aan de raad is voorgelegd, hebben de Groninger minima vier thema's gekozen waar wij als gemeente binnen ons armoedebeleid nadrukkelijk op moeten gaan inzetten. Deze vier thema's zijn:

- Integraal samenwerken.
- Betere schuldhulpverlening en goed toegankelijke inkomensondersteunendemaatregelen.
- Eén centraal loket.
- Communicatieve vaardigheden.

Ook in de toekomst zetten wij de samenwerking met minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers voort. Wie kunnen beter beoordelen of onze aanpak succesvol is en waar zonodig moet worden bijgestuurd dan de mensen zélf. Het is een uitdaging in een tijd van economische crisis en bezuinigingen ervoor te zorgen dat wij niet alleen de Groninger minima op een goede manier kunnen ondersteunen, maar tegelijkertijd een vangnet kunnen blijven voor de mensen die dat nodig hebben. Een uitdaging die de nodige creativiteit van de gemeente vraagt om met de beschikbare middelen het voor

elkaar te krijgen dat alle Stadgers – ook de sociaal kwetsbaren – actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Hoofdstuk 2. Onderwerp en probleem

2.1 Wat is armoede?

Armoede kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. Zoals wij in de visienota al hebben gesteld: *Als wij over armoede spreken, hebben wij het nadrukkelijk niet alléén over de financiële situatie van mensen.* Armoede is in onze optiek een complex probleem, dat bestaat uit een combinatie van een (langdurig) laag inkomen, gebrek aan maatschappelijke deelname en belemmeringen in de toegang tot overheidsvoorzieningen. Ons armoedebeleid is bedoeld voor mensen die financieel weinig te besteden hebben en die minder kansen hebben om mee te doen aan het maatschappelijke en culturele leven. Vaak speelt één (of een combinatie) van de volgende factoren mee:

- zij hebben een lagere opleiding genoten;
- zij wonen in slechtere huizen en buurten;
- en zij hebben te maken met een slechtere gezondheid.

Kortom, het gaat om kwetsbare burgers. Wij zijn ons bewust van de complexiteit van armoede en kiezen daarom voor een benadering die zich zowel richt op het duurzaam verbeteren van de inkomenspositie als op het voorkomen van sociale en maatschappelijke uitsluiting.

2.2 Verbindingen binnen het sociale domein

Het armoedebeleid raakt aan veel beleidsterreinen binnen het sociale domein. Het is daarom belangrijk dat wij nadrukkelijk de verbinding zoeken met deze beleidsterreinen om ervoor te zorgen dat wij zo efficiënt en effectief mogelijk armoede bestrijden. Het gaat hierbij om beleidsterreinen binnen de volgende programma's:

- Werk en inkomen (bijvoorbeeld re-integratie en activeringsbeleid).
- Jeugd en onderwijs (bijvoorbeeld Integraal Jeugdbeleid, Actieplan hulpverlening aan kinderen die in armoede leven, Convenant terugdringen van voortijdig schoolverlaten).
- Welzijn, gezondheid en zorg (bijvoorbeeld Actieplan laaggeletterdheid, Onder Dak, Gezonder Zorgen).

De gemeente Groningen krijgt te maken met een grote ontwikkelopgave in het sociale domein. In het kader van nieuwe wet- en regelgeving zal de gemeente de komende jaren de ondersteuning van kwetsbare inwoners gedeeltelijk zelf moeten gaan organiseren. Hoewel de Wet werken naar Vermogen (Wwnv) (voorlopig) geen doorgang vindt en de geplande overheveling van de begeleiding (AWBZ) naar de Wet maatschappelijk ondersteuning (AWBZ/WMO) wordt teruggedraaid, kiezen wij er voor om met energie het programma *Groningen voor elkaar* voort te zetten. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat de gemeente een belangrijke plaats moet innemen in de verbinding tussen werk, onderwijs, welzijn, zorg en gezondheid. Omdat deze ontwikkelopgave vorm moet krijgen in tijden van economische recessie en bezuinigingen moet de gemeente de ondersteuning van kwetsbare burgers zo vraaggericht en effectief mogelijk organiseren.

Wij willen ondersteuning niet langer in de vorm van traditionele hulpverlening aanbieden. De rol van informele (zorg)netwerken wordt steeds belangrijker. Daarnaast zijn er goed toegankelijke collectieve voorzieningen in de wijk nodig. We moeten daarom fundamentele keuzes maken en dit integraal aanpakken. Niet alleen binnen de gemeente maar ook met de partners uit het maatschappelijk veld. Wij zijn deze weg al ingeslagen door bijvoorbeeld de introductie van de Stips, CJG's, en de programma's Vitale Buurten en Buurtwelzijn. Op

verzoek van de gemeente Groningen voeren Humanitas, de MJD en Stiel deze programma's in de wijken uit. Kernbegrippen van Buurtwelzijn zijn: samenwerking, ruimte voor vrijwilligers en gebruik maken van de kracht van mensen en buurten. Ook een pilot met sociale wijkteams om welzijn en zorg zo dicht mogelijk bij de mensen in hun eigen wijk te organiseren behoort tot de initiatieven. Voorwaarde om deze samenwerkingsverbanden tussen gemeente en maatschappelijke instellingen in de wijken te laten slagen is dat alle partners investeren in een goede relatie onderling én in een goede relatie met de burgers van onze stad. Vanuit het armoedebeleid betrekken wij daarom zowel de maatschappelijke instellingen als de desbetreffende burgers zoveel mogelijk bij de totstandkoming van het beleid.

2.3 Cijfers over armoede

Zoals gezegd zijn er verschillende manieren om armoede te definiëren. Voor statistisch onderzoek is de meest gangbare manier om armoede te definiëren op basis van inkomensgegevens. Omdat wij een beeld willen schetsen van de landelijke en Groninger armoedeproblematiek beperken wij ons in deze paragraaf ook tot de definitie van armoede als een inkomen tot maximaal 110% van het sociaal minimum. Voor het landelijke beeld gaan we uit van de meest recente onderzoeksgegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).¹ Voor de situatie in de stad maken we gebruik van de meest recente onderzoeksgegevens van de gemeente Groningen². Beide onderzoeken zijn gedaan op basis van ander bronmateriaal. Dat zorgt ervoor dat de resultaten niet één op één te vergelijken zijn. Dit neemt niet weg dat wij ons door deze cijfers wel een algemeen beeld kunnen vormen van de situatie. Verder moet aangetekend worden dat de meest recente cijfers van het CBS afkomstig zijn uit het jaar 2010 en die van Groningen uit 2009. De economische crisis waarin we nu verkeren, maakt het echter aannemelijk dat de armoedeproblematiek alleen maar is toegenomen. Dit beeld wordt bevestigd door ramingen van het SCP waaruit blijkt dat er in 2012 opnieuw een verdere koopkrachtdaling zal plaatsvinden. Dit komt ondermeer door de stapeling van maatregelen die ongunstig (kunnen) uitpakken voor minima en mensen die zorg nodig hebben. Omdat de situatie per individu verschilt, kunnen wij hier slechts generieke uitspraken over doen.

Van de 6.9 miljoen huishoudens in 2010 had 7,7 % (529.000 huishoudens) een inkomen onder de zogenaamde lage-inkomensgrens³. In deze groep waren eenoudergezinnen met uitsluitend minderjarige kinderen sterk oververtegenwoordigd. Landelijk geldt dat 26 procent van deze eenoudergezinnen van een laag inkomen moet rondkomen. Ook alleenstaanden zonder kinderen zijn oververtegenwoordigd. In de groep alleenstaanden tot 65 jaar is 17 procent op dit lage inkomen aangewezen.

Uit de landelijke cijfers van het CBS blijkt verder dat van alle leeftijdsgroepen 65 plussers verhoudingsgewijs het minst vaak moeten rond komen van het sociaal minimum. Dit komt doordat de meeste ouderen naast AOW een aanvullend (pensioen)inkomen hebben. Hierbij moet worden aangetekend dat de kans op armoede groter is bij alleenstaande 65 plussers dan bij paren. Dit beeld zien we ook terug bij andere leeftijdscategorieën en is grotendeels te verklaren vanuit het gegeven dat het voeren van een gezamenlijke huishouding financiële voordelen met zich mee brengt.

Zoals wij in de visienota al hebben vastgesteld kunnen wij 12% van de Groningers tot de minima rekenen (ongeveer 14.000 huishoudens). Dit percentage stijgt. Uit de meest recente armoedemonitor van de gemeente Groningen blijkt dat de groep van eenoudergezinnen met

¹ Armoedesignalement 2011 – CBS/SCP

² Armoedemonitor gemeente Groningen 2009

³ Het Cbs definieert deze lage-inkomensgrens als huishoudens met een inkomen tot maximaal 110% van het wettelijk minimum

minderjarige kinderen 43% van de minima vertegenwoordigt, tegen landelijk 26%. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat eenoudergezinnen in Groningen veel vaker arm zijn dan de eenoudergezinnen in de rest van Nederland. Dit bevestigt het beeld dat het Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) heeft geschetst in haar rapportages over Groningen uit 2010 en 2011⁴, namelijk dat armoede naar verhouding vaak in Groningen voorkomt en relatief vaak kinderen treft: één op de zeven kinderen in onze stad leeft in armoede tegenover een landelijk percentage van 1 op de 10 kinderen. Ruim 21 procent van de kinderen tot 18 jaar in Groningen woont in een huishouden dat gebruik maakt van een regeling voor minima. Dat betekent dat in Groningen ruim 6000 kinderen (tot 18 jaar) opgroeien in een gezin dat van een inkomen tot 110% van het sociaal minimum moet rondkomen.

Voor de groep alleenstaanden zonder kinderen geldt dat 13% is aangewezen op het sociaal minimum, tegen 12% op landelijk niveau. Van de Groninger 65-plussers had bijna 12% een laag inkomen, tegenover 9,5% landelijk⁵.

Als we kijken naar geografische spreiding, constateren wij dat armoede in Groningen zich sterk concentreert in de wijken Oosterpark, Vinkhuizen, Paddepoel, Beijum, de Hoogte en Lewenborg. Ook zien we een sterke oververtegenwoordiging van alloctonen van niet-westerse afkomst onder minima. We signaleren grofweg dat bijna de helft (tussen de 43% en 54%) van de alloctone Groningers afkomstig uit (noord-)Afrika, de Antillen, het Midden-Oosten en Turkije gebruik maakt van een vorm van inkomensondersteuning (en dus een inkomen heeft van maximaal 110% van het sociaal minimum).

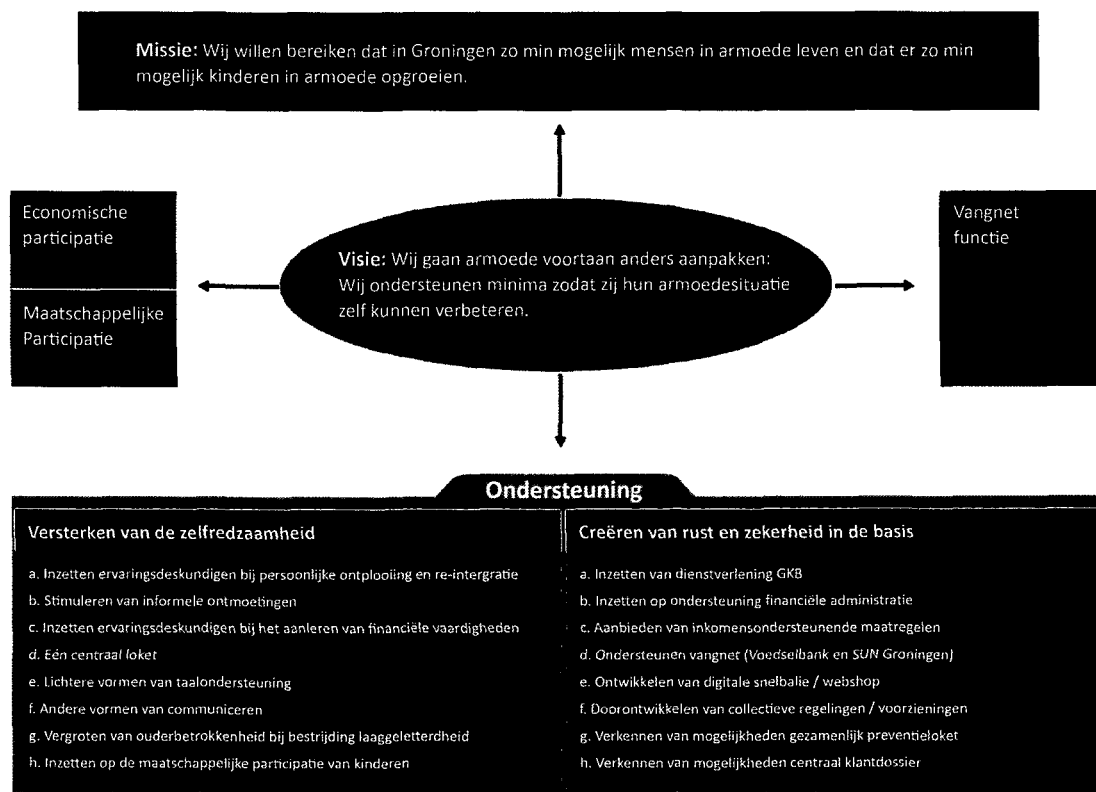
Ten slotte merken wij op dat een substantieel aandeel van de Groninger minima langdurig van een laag inkomen moet rondkomen. Bovendien geldt ook dat hoe langer iemand in armoede leeft, hoe minder groot de kans is dat hij/zij weer uit deze armoedesituatie komt. Wat hierbij opmerkelijk is, dat dit in veel mindere mate voor de eenoudergezinnen met jonge kinderen geldt. Bij hen zien wij relatief vaak dat zij in een armoedesituatie zijn beland juist vanwege het feit dat zij van een tweecouder- naar een éénoudergezin zijn gegaan. Na een aantal jaren - vaak als de kinderen weer wat groter zijn - lukt het hen om hun armoedesituatie te verbeteren, doordat zij vanuit de bijstand uitstromen naar werk.

---

⁴ Uit: 'Hulpverlening aan kinderen die leven in armoede, Nota van Bevindingen' door het ITJ, 2010 en 'Het kind van de rekening' rapport van het ITJ, 2011.

⁵ Deze cijfers over 65 plussers zijn gebaseerd op cijfers uit het Regionaal Inkomens Onderzoek (RIO) en hebben betrekking op 2009. Het RIO definieert laag inkomen als een inkomen tot 105% van het sociaal minimum, in tegenstelling tot de definitie van 110% van het sociaal minimum, die verder in deze paragraaf gehanteerd wordt en die als inkomensgrens voor toelating tot inkomensondersteunende regelingen wordt gebruikt.

Hoofdstuk 3. Ambities van het nieuwe armoedebeleid

3.1 Missie en doelen van armoedebestrijding

Wij willen bereiken dat er in Groningen zo min mogelijk mensen in armoede leven én dat er zo min mogelijk kinderen in armoede opgroeien. En - zoals wij in de visienota al hebben geschreven - het hebben van betaald werk is en blijft in onze optiek de beste manier van armoedebestrijding. Het bevorderen van economische of maatschappelijke zelfredzaamheid is een belangrijk doel van de gemeente Groningen. Op die manier willen wij ervoor zorgen dat armoede zo min mogelijk voorkomt in onze stad. Natuurlijk realiseren wij ons dat het hebben van betaald werk niet voor iedereen tot de mogelijkheden behoort. Voor mensen met een lichamelijke of psychische beperking is het soms onmogelijk om deel te nemen aan het arbeidsproces. Ook voor armoedebestrijding bij ouderen in onze stad is het hebben van betaald werk niet de oplossing. In die gevallen kan maatschappelijke participatie een goede manier zijn om sociale uitsluiting en de effecten van armoede te bestrijden.

Ons re-integratie- en activeringsbeleid is er specifiek op gericht om zoveel mogelijk mensen kansen te bieden actief deel te nemen aan de Groninger samenleving. In de nota's Actief in goede banen en de (Re-)visie Zicht op Werk & Participatie in Stad hebben we aangegeven hoe we dat de komende jaren willen aanpakken. Ook de maatschappelijke organisaties bieden verschillende vormen van dienstverlening op maat om re-integratie en/of participatie van Groninger burgers te bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere arbeidstraining, Duizendpoot, Klimmen op eigen kracht. Maar ook de vele maatjes-/coachingtrajecten die door het maatschappelijk veld worden aangeboden zijn erop gericht om mensen meer te betrekken bij de samenleving. Binnen het armoedebeleid richten we ons specifiek op het ondersteunen van mensen in armoedesituaties.

3.2 Visie op nieuw armoedebeleid: Samen actief tegen armoede

In de visienota 'Samen actief tegen armoede' hebben wij onze visie op armoedebestrijding geformuleerd. Die visie bestaat uit een andere aanpak voor ons als overheid en voor de maatschappelijke instellingen: een rol die verschuift van hulpverlener naar *ondersteuner* van mensen die in armoede leven. Onze ondersteuning is erop gericht dat mensen zelf hun armoedesituatie aanpakken. Op die manier willen we de weg vrijmaken voor activering en voor toeleiding naar werk. Maar het armoedebeleid voorziet ook in het bieden van een vangnet voor mensen die het niet op eigen kracht redden. Voor diegenen die erop aangewezen zijn, dragen we zorg voor een goed niveau van sociale voorzieningen. Dit neemt niet weg dat wij creatief en inventief met onze schaarse middelen moeten omgaan.

Onze visie bestaat eruit dat wij willen bijdragen aan het afnemen van de armoedeproblematiek in Groningen door:

- onze dienstverlening goed en efficiënt te organiseren;
- maatschappelijke problemen meer integraal aan te pakken samen met onze partners in de stad;
- op creatieve wijze nieuwe wegen in te slaan;
- in gesprek te blijven met de mensen die de inspiratie hebben gevormd voor onze visie en beleidsplannen.

3.3 Ondersteuning op twee gebieden

De ondersteuning die wij aan mensen die in armoede leven willen bieden is tweeledig. In de eerste plaats gaan wij ondersteuning bieden gericht op **het versterken van de zelfredzaamheid**. Speerpunten hierbij zijn:

- Het inzetten van ervaringsdeskundigen.
- Het faciliteren van informele ontmoetingen en inspiratiegroepen.
- Investeren in de vermaatschappelijking van ondersteuning, maar ook blijven inzetten op specifieke, professionele ondersteuning van mensen die het nodig hebben door middel van beter integraal samenwerken.
- Inzetten op het vergroten van vaardigheden van mensen die in armoede leven.
- Inzetten op het verbeteren van onze communicatie met minima.

In de tweede plaats gaan wij ondersteuning bieden gericht op **het creëren van rust en zekerheid in de basis, om de weg vrij te maken voor activering**. Speerpunten hierbij zijn:

- Inzetten op een goede schuldhelpverlening.
- Bieden van goed toegankelijke inkomensondersteunende maatregelen.
- Inzetten op het beheersbaar maken/houden van de drie grote kostenposten: ziektekostenverzekeringen, energie en wonen.
- Optimaliseren van de financiële dienstverlening.

Hoofdstuk 4. Beleidsplannen voor een doelmatig armoedebeleid

Wij beginnen dit hoofdstuk met de doelmatigheid. In paragraaf 4.1 beantwoorden wij de volgende vragen: wat is het resultaat dat wij willen bereiken met ons armoedebeleid? Wanneer zijn we tevreden over de uitkomsten van ons armoedebeleid? En hoe gaan we de effecten van ons beleid monitoren? Vervolgens presenteren wij de plannen voor activiteiten en projecten die mogelijk maken dat wij onze doelen bereiken. In paragraaf 4.2 presenteren wij de plannen die mensen ondersteunen om zelfredzaam te worden. In paragraaf 4.3 presenteren wij de plannen die rust en zekerheid in de basis opleveren, zodat de weg vrij wordt gemaakt voor activering. Wij geven per plan schematisch aan wat het beoogde resultaat is, wat we gaan meten, wie er bij betrokken is, hoe de financiering is geregeld en we geven een indicatie van het tijdspad.

4.1 Beoogde effecten en nieuwe armoedemonitor

Om te bereiken dat er in Groningen zo min mogelijk mensen in armoede leven, willen wij er voor zorgen dat mensen zoveel mogelijk economisch en maatschappelijk zelfredzaam worden. Dit kan er op termijn toe bijdragen dat er minder mensen in Groningen afhankelijk zijn of worden van onze inkomensondersteuning. Het beroep op de inkomensondersteunende maatregelen zou vanuit dat oogpunt dan ook moeten afnemen. Wij rapporteren jaarlijks in de Rekening over het gebruik van onze inkomensondersteunende maatregelen. Een afname van dit gebruik kan erop duiden, dat het nieuwe armoedebeleid succesvol is. We moeten daarbij echter wel rekening houden met het feit dat ons armoedebeleid niet de enige factor van invloed is op dat gebruik. Andere variabelen die de vraag naar inkomensondersteuning sterk beïnvloeden, zijn de economische ontwikkelingen en persoonlijke omstandigheden van mensen (bijvoorbeeld gezondheid en wisselingen in de gezinssamenstelling). Deze variabelen zijn niet (of nauwelijks) te beïnvloeden door de gemeente.

Uit onze definitie van armoede volgt echter ook, dat het ons niet alléén gaat om het verbeteren van de financiële situatie van mensen. Het bevorderen van maatschappelijke deelname en het verbeteren van de toegang tot overheidsvoorzieningen zijn ook belangrijke effecten van ons armoedebeleid. Deze effecten zijn echter veel minder makkelijk in cijfers uit te drukken. Daarom hebben we besloten om Bureau Onderzoek en Statistiek Groningen opdracht te geven om in samenwerking met ons een nieuwe armoedemonitor te ontwikkelen. Deze nieuwe armoedemonitor geeft niet alleen een cijfermatig overzicht van hoe het er voor staat met de armoede in Groningen, maar brengt ook in beeld welke activiteiten en projecten bijdragen aan het verbeteren van armoedesituaties die niet in statistieken zijn uit te drukken.

De basis van de nieuwe armoedemonitor omvat dus een overzicht van kwantitatieve gegevens over armoede in Groningen (hoeveel mensen maken gebruik van inkomensondersteuning, hoe is deze groep opgebouwd, etc). Hiervoor voeren wij eind 2012 een nulmeting uit, jaarlijks gevolgd door resultaatmetingen. Daarnaast presenteren wij in de monitor de uitkomsten van een kwalitatief onderzoek waarbij de Groninger minima worden bevraagd op de invloed van ons beleid en de beleidsplannen op hun situatie. Dragen de activiteiten bij aan hun zelfredzaamheid, creëert de ondersteuning rust en zekerheid in de basis? Wordt daardoor de weg vrij gemaakt voor activering? Bij de beleidsplannen staat wat we gaan meten. Dit komt in de monitor terug. We willen de monitor een keer in de twee jaar aan de raad aanbieden, te beginnen eind 2014.

Daarnaast geeft de nieuwe armoedemonitor opnieuw een belangrijke stem aan de mensen voor wie ons beleid bedoeld is (mensen die in armoede leven of er van zeer nabij mee te maken hebben, zoals ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers).

4.2 Ondersteuning gericht op het versterken van de eigen kracht

De plannen voor de activiteiten en projecten die in de paragrafen 4.2 en 4.3 worden gepresenteerd zijn geïnspireerd op de uitkomsten van het onderzoek onder minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers, dat wij in de eerste drie maanden van 2012 hebben uitgevoerd. Sommige plannen zijn op het moment dat deze nota geschreven wordt al verder ontwikkeld dan andere.

4.2.1. Inzetten ervaringsdeskundigen bij persoonlijke ontplooiing en re-integratie

Ervaringsdeskundigen zijn mensen die ooit zelf in een armoedesituatie hebben verkeerd en die zich aan die situatie hebben ontworsteld. Maar ook mensen die met een heel laag inkomen actief blijken deel te nemen aan de samenleving, kunnen als ervaringsdeskundige worden betiteld. Ervaringsdeskundigen kunnen bij uitstek een inspiratiebron zijn voor mensen die iets willen veranderen aan hun armoedesituatie. Bovendien kunnen zij als geen ander deze mensen ondersteunen. Het Vlaamse project Missing Link is een goed voorbeeld van hoe ervaringsdeskundigen kunnen worden ingezet bij een succesvolle aanpak van armoede. Hun insteek is om ervaringsdeskundigen in te zetten om de kloof tussen hulpverleners en mensen in armoede te overbruggen. In Groningen is door verschillende organisaties de laatste jaren al hard gewerkt om deze kloof te overbruggen. Het traditionele hulpverleners is omgebogen in het laagdrempelig ondersteunen van mensen. In de wijken worden zodoende al veel Groningers door professionals en vrijwilligers aangesproken op hun talenten zodat zij hun eigen kracht (terug) vinden om zelf hun situatie te veranderen. Om deze lijn voort te zetten willen we ook binnen het reguliere re-integratiebeleid ervaringsdeskundigen gaan inzetten als instrument om de eigen kracht te versterken, bijvoorbeeld via:

- vrijwillige coaching door ervaringsdeskundigen;
- netwerk- en inspiratiebijeenkomsten met klanten, ervaringsdeskundigen en professionals;
- informele netwerken, zoals Tientjes.

Wij willen een pilot starten om inspiratie- en ondersteuningsgroepen op te zetten waarbij (ex)klanten van de dienst SOZAWÉ in de rol van trainer/coach andere klanten ondersteunen en begeleiden. Deze (ex-)klanten weten als geen ander hoe belangrijk een klankbord of steuntje in de rug kan zijn. Bovendien kan het contact met mensen die zich in een zelfde situatie bevinden een positief effect hebben op het zelfvertrouwen en een stimulans zijn om de verandering van hun leven aan te pakken. De trainer/coach van de inspiratiegroep zet zich op vrijwillige basis in voor andere klanten. Hij/zij krijgt hiervoor een korte opleiding en begeleiding. De opgedane kennis en ervaring als trainer/coach kan ook een rol spelen in zijn of haar persoonlijke ontwikkeling en re-integratie. Het mes snijdt hiermee aan twee kanten.

De gemeente is natuurlijk niet de enige partij die op deze wijze ondersteuning kan bieden aan mensen in armoedesituaties. Er zijn verschillende netwerken die drijven op de kracht van ervaringsdeskundigen, zoals Tientjes. Tientjes helpt mensen met minder (geld) hun talent te ontwikkelen door een platform te bieden, waar voor één tientje een lezing, product, dienst, seminar, workshop of cursus kan worden aangeboden en/of afgenomen. Op die manier kan iedereen zich ontplooiën, ongeacht of je genoeg kennis, kennissen of geld hebt. Ook voor startende ondernemers kan Tientjes een goed platform zijn om hun dienstverlening/product aan te bieden of hun netwerk te vergroten. De ondersteuning die wij als gemeente bieden bestaat er uit dat wij klanten actiever attenderen op bestaande mogelijkheden die dit soort netwerken hen bieden.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer mensen die zichzelf ontplooiën waardoor ze beter in staat zijn economisch of
------------------------------	---

	maatschappelijk te participeren
Wat gaan we meten?	1. aantal activiteiten; 2. aantal deelnemers; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente
Partners?	Tientjes
Financiering?	Budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Uitvoeren; faciliteren (Tientjes)

4.2.2. Stimuleren van informele ontmoetingen

Veel van de deelnemende minima aan ons onderzoek hebben aangegeven dat zij steun en energie hebben geput uit de onderzoeksdag op 10 maart 2012. Door het ontmoeten van andere mensen in dezelfde situatie en het uitwisselen van verhalen en ideeën raakten verschillende deelnemers geïnspireerd om zelf hun eigen problematiek aan te pakken. Wij willen heel graag een vervolg geven aan deze vorm van inspiratie door ontmoeting.

De maatschappelijke organisaties in Groningen zoals de MJD, Humanitas, WerkPro en Stiel bieden een ruim pakket aan activiteiten en dienstverlening die als doel hebben om de eigen kracht van mensen te stimuleren door ze uit hun isolement te halen. Hiernaast zijn er allerlei initiatieven om informele ontmoetingen te stimuleren en mensen een netwerk te bieden waar ze inspiratie uit kunnen halen. Omdat we inspiratie door ontmoeting belangrijk vinden, willen we de bestaande maatschappelijke steunsystemen in onze stad - zoals de buurttuinen, initiatieven die het mogelijk maken om samen te eten (Resto van Harte, de Globe, l'Eetudié), de Keerkring, de Dutch Street Cup, het Taalcafé, etc. - ondersteunen met onze kennis, onze medewerking en ons netwerk. Maar we willen ook nadrukkelijk uitbreiding van dit soort initiatieven - en zo nodig nieuwe initiatieven - bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn een Voedselproductietuin voor de Voedselbank, een Tientjescafé en een Minimamarkt. Deze (nieuwe) initiatieven zijn geheel of gedeeltelijk bedacht door minima zelf.

In navolging van gemeenten als Oldambt en Nijmegen onderzoeken wij de mogelijkheden om een productietuin voor de Voedselbank op te zetten. Het doel is dat de Voedselbank een gegarandeerde aanvulling op hun assortiment verse groente en fruit krijgt. De gemeente zou hiervoor een geschikt stuk grond beschikbaar kunnen stellen. Daarnaast kunnen wij de tuinen laten onderhouden door vrijwilligers met een uitkering of mensen met een participatiebaan.

Het Tientjescafé beoogt - naast het online aanbod - een fysiek platform te bieden aan startende ondernemers en kleine zelfstandigen. Daarnaast is het een plek waar de bezoekende minima kennis kunnen nemen en gebruik kunnen maken van het aanbod van Tientjes. Wij kunnen dit initiatief ondersteunen doordat wij de potentiële doelgroep van een Tientjescafé al kennen en gemakkelijk kunnen bereiken. Wij bieden startende en gevestigde ondernemers namelijk zelf ook al begeleiding en/of tijdelijke inkomensondersteuning in het kader van het besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Ook bevorderen wij ondernemerschap in Groningen door middel van het Actieplan Starters.

Verder is er nog het idee van een Minimamarkt 'vóór en dóór minima' waarbij minima voor andere minima een dagje uit organiseren dat in het teken staat van informatie, activiteiten en ontspanning. Wij willen een team van minima ondersteunen bij het bedenken, ontwikkelen en organiseren van een dergelijke markt.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer mensen vergroten hun netwerk door
------------------------------	--

	informele ontmoetingen waardoor ze beter in staat zijn maatschappelijk te participeren
Wat gaan we meten?	1. aantal activiteiten / informele ontmoetingen dat georganiseerd wordt; 2. aantal mensen dat de bijeenkomsten / activiteiten heeft bezocht; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Tientjes, Resto Van Harte, Voedselbank, Minimamarkt, Keerkring, etc.
Financiering?	Budget instellingen, budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Aanjagen / faciliteren

4.2.3. Inzetten ervaringsdeskundigen bij aanleren financiële vaardigheden

De GKB zet (op beperkte schaal) professionals, zoals deurwaarders, in binnen hun preventieprogramma en cursusaanbod. Uit recent onderzoek van Stichting Alexander bij de gemeente Tilburg blijkt dat het inzetten van professionals - zowel uit de financiële wereld als uit het overige bedrijfsleven - bij het geven van cursussen of voorlichting zeer effectief is om de doelgroep te bereiken. Wij willen de inzet van professionals uit het reguliere bedrijfsleven bij het aanleren van financiële vaardigheden daarom verder uitbreiden. We onderzoeken nog wat de beste manier is. Hiernaast denken wij dat de inzet van ervaringsdeskundigen in de preventieprogramma's en het cursusaanbod van de GKB kan helpen om de taboes rondom het hebben van schulden te doorbreken. Op die manier willen we bijdragen aan het vroegtijdig signaleren van schulden en het vroegtijdig inschakelen van de GKB zodat erger kan worden voorkomen.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer mensen hebben grip op hun eigen financiële situatie
Wat gaan we meten?	1. aantal klanten dat deelneemt aan activiteiten en cursusaanbod; 2. tevredenheid; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	GKB
Partners?	Humanitas, MJD
Financiering?	Budget GKB
Rol gemeente?	Uitvoeren (GKB), faciliteren

4.2.4. Eén centraal loket

In het onderzoek dat wij in de eerste maanden van 2012 hebben uitgevoerd, hebben de minima aangegeven behoefte te hebben aan één centraal loket voor hun ondersteuning. Deze behoefte komt voort uit het gevoel regelmatig van het kastje naar de muur gestuurd te worden. Wij beseffen dat we de dienstverlening aan onze burgers in dit opzicht moeten verbeteren. Mede daarom zijn we bezig met de verdere ontwikkeling van de Stips en de CJG's als centrale punten in de wijken en starten we een pilot voor vorming van sociale teams. In het kader van het programma *Groningen voor elkaar* werken we hier verder aan.

4.2.5. Lichtere vormen van taalondersteuning

Naar aanleiding van signalen van de Groninger minima onderzoeken we hoe we het bestaande Aanvalsplan Laaggeletterdheid kunnen aanvullen met lichtere vormen van taalondersteuning. Hierbij kan gedacht worden aan het opzetten van ondersteuningsgroepen, of coachingsnetwerken voor en door (ex-) cursisten. Gezien de forse beperking van educatiegelden is het belangrijk dat we de krachten bundelen. Samen met partners in de stad zoals de ROC's, Humanitas, en de bibliotheken maken we afspraken hoe zij beter gebruik kunnen maken van elkaars dienstverlening. Door samen te werken is het mogelijk om met beperkte middelen tot een completer pakket van ondersteuning aan laaggeletterden te komen.

We werken samen met de stichting Lezen en Schrijven en het Alfacollege om de aanpak van laaggeletterdheid te intensiveren. Door middel van het ontwikkelen van een educatieve kaart, het sluiten van een convenant met het bedrijfsleven, en het geven van masterclasses aan organisaties om laaggeletterdheid te herkennen en aan te pakken, werken wij gezamenlijk aan een integrale aanpak van laaggeletterdheid. Ook blijven wij natuurlijk inzetten op het vroegtijdig signaleren van laaggeletterdheid door consultants SOZawe en GKB. Volgend jaar willen wij tijdens de Week van de alfabetisering in september 2013 de resultaten van deze gezamenlijke aanpak presenteren.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer mensen die beter in staat zijn om zelf hun taalondersteuning vorm te geven
Wat gaan we meten?	1. aantal activiteiten; 2. aantal deelnemers; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	ROC's, Humanitas
Partners?	Bibliotheken, Stichting Lezen en schrijven
Financiering?	Budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Aanjagen; subsidiëren

4.2.6. Andere vormen van communiceren

Wij willen binnen en buiten de gemeente Groningen het gebruik van minder talige manieren van communiceren stimuleren. Het gebruik van beeld, zoals wij dat hebben ingezet tijdens ons onderzoek onder de Groninger minima, is niet alleen effectiever, maar je bereikt ook grotere groepen mensen.

Daarnaast zoeken we ook naar alternatieve communicatiekanalen. Het sturen van brieven of het plaatsen van advertenties bereikt weliswaar een grote groep mensen, maar is ook een eenzijdige, statische manier van informatie overbrengen aan onze burgers. Om die reden onderzoeken we of we onze gemeentelijke informatie ook op een actievere manier kunnen aanbieden. Dat zou bijvoorbeeld kunnen via social media en andere digitale varianten (zoals een digitale kaart voor Stips en CJG's), maar ook door het creatief gebruiken van bestaande communicatiekanalen zoals de succesvolle wijkkranten. We voeren dit uit in het programma Publieke dienstverlening.

Verder willen we dat mensen in armoedesituaties zelf een rol gaan spelen in de communicatie over armoede en armoedebestrijding. Dat gaan we doen door als gemeente deel te nemen aan landelijke projecten als Kinderkansen en Radar. Deze projecten hebben als doel dat kinderen en volwassenen die in een armoedesituatie leven via het medium film in beeld brengen wat dat voor hen betekent en wat mogelijke oplossingen zijn (of via bestaande kanalen of via nieuwe initiatieven). Het resultaat is dat minima zelf bijdragen aan het creëren van kansen voor andere minima. Beide projecten gaan in de loop van 2013 van start.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer mensen (ook kinderen) in armoedesituaties spelen zelf een rol in de communicatie over armoede en armoedebestrijding.
Wat gaan we meten?	1. aantal projecten / activiteiten; 2. aantal deelnemers; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Kinderkansen, Radar
Financiering?	Budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Faciliteren

4.2.7. Vergroten ouderbetrokkenheid bij bestrijding laaggeletterdheid

In de taalstimulering van kinderen is de betrokkenheid van ouders – bij het kind maar ook bij het onderwijs - van groot belang. Door te investeren in ouderbetrokkenheid willen wij bijdragen aan het bestrijden van laaggeletterdheid bij onze toekomstige generatie. In de eerste plaats spelen de scholen natuurlijk een belangrijke rol in het leren lezen en schrijven. Maar taalontwikkeling speelt zich voor een groot gedeelte ook thuis af. Wij willen de komende jaren onderzoeken hoe we de ouderbetrokkenheid bij het onderwijs kunnen vergroten en op die manier de inspanningen van het onderwijs kunnen versterken. Wij denken hierbij aan voorbeelden als de pilot Brugfunctionaris die op het moment loopt op de Bisschop Bekkersschool en de Pendinghe in Groningen (waarvan het een specifiek onderdeel is dat zij ouders een ontmoetingsplek bieden in ruil voor het verrichten van klusjes binnen de school) en een project van een school in Lelystad (zij bieden naschoolse bijscholing onder begeleiding van een team van leraren en ouders). Ook is het vergroten van de ouderbetrokkenheid van belang omdat via deze weg signalen van laaggeletterdheid bij de ouders kunnen worden opgepikt. Door ouders meer te betrekken bij het onderwijs van hun kinderen willen wij ook de ouders zelf stimuleren om te leren en te lezen. Het vergroten van ouderbetrokkenheid doen wij in afstemming met de onderwijsinstellingen in de stad. Ouderbetrokkenheid is daarom één van de centrale thema's van het Groninger Akkoord Nieuwe Vensterschool dat we op dit moment samen met het onderwijs en voorschoolse instellingen ontwikkelen. Ouderbetrokkenheid is namelijk ook één van de belangrijkste speerpunten van ons VVE beleid (beleid op het terrein van voor- en vroegschoolse educatie).

Bij rekenvaardigheden en de financiële opvoeding is – naast de rol van het onderwijs - ouderbetrokkenheid ook belangrijk. Via de scholen biedt de GKB Klassekas, theatervoorstellingen en voorlichtingslessen zoals ‘Jouw schuld= Jouw schuld’ aan voor kinderen en jeugd. Ook de maatschappelijke organisaties bieden verschillende leervormen aan ter ondersteuning van gezond financieel gedrag bij jongeren: de MJD verzorgt in samenwerking met de gemeente het programma ‘Let’s Talk about Money’, Elker biedt ‘Check! Je geld’ dat jongeren voorbereidt op het zelfstandig wonen. Ook de CJG’s en Jimmy’s worden ingezet bij preventieactiviteiten gericht op kinderen en jongeren. Maar net als bij taalontwikkeling speelt de ontwikkeling van gezond financieel gedrag zich voor een groot gedeelte thuis af. Financieel opvoeden is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de ouders. Het is belangrijk dat ouders hun kinderen leren en stimuleren om goed met geld om te gaan. Maar we weten ook dat niet alle ouders hiertoe voldoende in staat zijn. Ouders kunnen bij de financiële opvoeding ondersteund worden door de gemeente en verschillende maatschappelijke organisaties. Vanuit het preventieprogramma van de GKB blijven wij in aanvulling daarop koffieochtenden en ouderavonden verzorgen in

samenwerking met de CJG's en de scholen, waar ouders op informele wijze worden bijgepraat over het thema financiële opvoeding.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer ouders zijn betrokken bij het bestrijden van laaggeletterdheid bij kinderen en de financiële opvoeding van kinderen
Wat gaan we meten?	1. aantal projecten / activiteiten; 2. aantal participerende ouders; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Scholen / GKB
Partners?	MJD, Elker, etc.
Financiering?	Budget scholen, GKB, budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Aanjagen / faciliteren

4.2.8. Inzetten op de maatschappelijke participatie van kinderen

Wij vinden het belangrijk dat kinderen maatschappelijk participeren. De basis voor maatschappelijke deelname wordt immers bij kinderen gelegd. Wij willen de maatschappelijke participatie van kinderen op twee manieren stimuleren. Door te investeren in ouders om ervoor te zorgen dat de situatie van hun kinderen verbetert, maar natuurlijk ook door in te zetten op de kinderen zelf. Wij blijven het bijvoorbeeld financieel mogelijk maken dat kinderen kunnen meedoen via de bestaande kanalen zoals het Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld, T'Win en de Sport en Spelcontainers. Verder zorgen we vanuit het Integraal jeugdbeleid samen met de maatschappelijke organisaties in de stad voor een binnen- en buitenschools aanbod voor leerlingen uit het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs. Kinderen kunnen via dit aanbod kennis maken met de drie talentgebieden: sport & beweging, kunst & cultuur, en wetenschap, natuur & techniek. Daarnaast reiken we jaarlijks een jongerenlintje uit aan een jongere die zich onderscheidt op het gebied van maatschappelijke participatie.

Voor de kinderen in de leeftijd van de **basisschool** doen we dit in de buitenschoolse tijd door het subsidiëren van:

- een naschools sportaanbod (Bslim- 2);
- binnen- en buitenschools muziekonderwijs;
- buitenschoolse kinderactiviteiten (in samenwerking met de SKSG en de vensterscholen);
- een buitenschools aanbod techniek.

De vensterscholen leveren een belangrijke bijdrage door het inventariseren en bundelen van wijkactiviteiten voor kinderen, waaraan zij bekendheid geven door middel van een activiteitenkalender.

Voor de oudere jeugd in het **voortgezet onderwijs** subsidiëren we de:

- bemiddeling tussen vraag en aanbod van maatschappelijke stages;
- de activiteiten van Urban House (een netwerk en podium voor jongeren die actief willen zijn in het segment Urban);
- jeugd- en jongerenwerk;
- zelforganisaties van niet-westerse jongeren.

Door vanuit het armoedebeleid deel te nemen aan het project KinderKansen, willen wij kinderen zelf de kans geven om door middel van beeld per wijk een overzicht te maken van beschikbare activiteiten voor kinderen. Het resultaat hiervan is een sociale wijkkaart door kinderen, voor kinderen.

Wat is het beoogd resultaat?	Meer kinderen zijn in staat maatschappelijk te participeren
Wat gaan we meten?	1. Aantal activiteiten; 2. aantal deelnemers; 3. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van de activiteit.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor; Jeugdpeiling
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld, Humanitas, vensterscholen, Kinderkansen, etc.
Financiering?	Budget armoedebestrijding en integraal jeugdbeleid
Rol gemeente?	Subsidiëren; faciliteren

4.3 Ondersteuning gericht op het creëren van rust en zekerheid in de basis

4.3.1. Inzetten van dienstverlening GKB

Wij blijven de dienstverlening van de GKB inzetten als het belangrijkste instrument om financiële rust en zekerheid te bieden. We willen (problematische) schuldproblematiek onder onze inwoners aanpakken door een laagdrempelige, integrale schuldhulpverlening aan te bieden. Daarnaast willen we schuldproblematiek zoveel mogelijk voorkomen (preventie). Wij stellen daarbij wel dat burgers die in een (problematische) schuldsituatie terechtkomen, in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor (de aanpak) van hun situatie. Zij moeten bewust worden gemaakt van het eigen handelen en daardoor hun zelfredzaamheid vergroten.

De dienstverlening van de GKB bestaat uit de volgende producten: informatie, advies, bemiddeling, cursus, crisisinterventie, doorverwijzing naar andere hulpverlening, budgetbeheer, duurzame financiële dienstverlening, budgetcoaching, aanvraag voor toelating tot de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP), beschermingsbewind en preventie.

Ook optimaliseren we - gezamenlijk met derden - onze dienstverlening aan mensen met een schuldenproblematiek. Dat houdt onder meer in dat we ons eigen WWB-debiteurenbeleid onder de loep nemen en hierover integrale afspraken met deurwaarders en incassobureaus willen maken. Maar dat houdt ook in dat we oog blijven houden voor een eventueel gezamenlijke dienstverlening met de diverse maatschappelijke organisaties. Niet alleen de GKB ondersteunt mensen met financiële problemen, ook Humanitas, de MJD, SUN Groningen en de kerken spelen hierin een belangrijke rol. Meer in algemene zin hebben wij bij al onze dienstverlening aandacht voor schulden en verwijzen wij actief richting de GKB. Zeker bij onze re-integratie activiteiten is het belangrijk om tijdig schuldhulpverlening in te zetten, omdat een (acute) schuldenproblematiek een belemmering vormt voor succesvolle activering.

Wat is het beoogd resultaat?	Minder mensen met (problematische) schulden
Wat gaan we meten?	1. aantal aanmeldingen schuldhulpverlening; 2. aantal crisisinterventies; 3. aantal klanten

	schuldhulpverleningsproducten
Hoe gaan we het meten?	Programmarekening
Start activiteit / project?	Doorlopend
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	GKB
Partners?	Humanitas, MJD, Voedselbank
Financiering?	Budget armoedebestrijding

4.3.2. Inzetten op ondersteuning financiële administratie

Een belangrijke randvoorwaarde voor een goede schuldhulpverlening is dat de mensen hun financiële administratie op orde hebben. Daarom blijven we inzetten op de ondersteuning daarvan. Wij vragen de verschillende betrokken partijen die nu de ondersteuning op dit gebied verzorgen (Humanitas en MJD) om tot één gezamenlijk aanbod te komen. Wij gaan hierover met hen in gesprek.

Wat is het beoogd resultaat?	Eén gezamenlijk aanbod ondersteuning financiële administratie
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente
Partners?	Humanitas, MJD
Financiering?	Budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Aanjagen; subsidiëren

4.3.3. Aanbieden van inkomensondersteunende maatregelen

Naast schuldhulpverlening is inkomensondersteuning ook een belangrijk instrument dat een bijdrage levert aan het creëren van rust en zekerheid in de basis. Daarom blijven we de komende jaren hierop inzetten. De Tweede Kamer heeft eind 2011 besloten de Wwb te wijzigen en de inkomensgrens van het gemeentelijke minimabeleid te maximeren op 110% van het sociaal minimum.

Vanaf 2013 bieden wij de volgende vormen van inkomensondersteuning:

- Individuele bijzondere bijstand
Mensen kunnen aanspraak doen op de individuele bijzondere bijstand voor bijzondere noodzakelijke kosten. Daarbij maakt het niet uit of iemand een inkomen heeft uit werk, pensioen of uitkering. Voorbeelden van deze kosten zijn: medische kosten en kosten bij een plotselinge verhuizing.
- Witgoed regeling
De witgoedregeling is een vorm van bijzondere bijstand, die zich specifiek richt op het vergoeden van de aanschafkosten van witgoed (koelkast, wasmachine, televisie of fornuis). De gedachte achter deze regeling is dat het moeilijk is voor mensen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen, om geld voor de aanschaf van witgoed opzij te zetten.
- Maaltijdvoorziening
Ouderen en mensen die door omstandigheden niet zelf voor hun maaltijd kunnen zorgen, kunnen gebruik maken van een maaltijdvoorziening. Dit wordt betaald uit de bijzondere bijstand.
- Collectieve ziektekostenverzekering
Inwoners van de gemeente Groningen met een inkomen dat niet hoger is dan 110% van het sociaal minimum, kunnen gebruik maken van de collectieve ziektekostenverzekering die de gemeente met Menzis heeft afgesloten. Deelnemers ontvangen van Menzis een korting van ongeveer 60 euro per jaar op de basispremie en kunnen een aantal kosten uit het aanvullende gemeentepakket vergoed krijgen. Voorwaarde is dat men naast de basispremie een aanvullende verzekering en een

tandartsverzekering bij Menzis afgesloten heeft. Het aanvullende gemeentepakket is gratis. Een bijkomend voordeel van deze regeling is dat we betalingsachterstand vroegtijdig signaleren. Voor een aantal van de klanten van SOZawe maken we de premies rechtstreeks over aan Menzis. Deze houden we dus in op de uitkering.

- Tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds (TOS)
Gezinnen of alleenstaande ouders met een minimuminkomen (dat niet hoger is dan 110% van het sociaal minimum) met schoolgaande kinderen kunnen elk jaar een tegemoetkoming voor de ouderbijdrage van het schoolfonds ontvangen van de gemeente.
- Langdurigheidstoelage
De langdurigheidstoelage is een vorm van bijzondere bijstand. Mensen die vijf jaar of langer op een minimuminkomen (100% van het sociaal minimum) zijn aangewezen, kunnen elk jaar een langdurigheidstoelage aanvragen. De gedachte achter deze regeling is dat mensen die van een minimuminkomen moeten rondkomen geen geld kunnen sparen voor grote, onvoorziene uitgaven.
- Kwijtschelding belastingen
Verder kunnen inwoners van Groningen die van een minimuminkomen moeten rondkomen in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en waterschapsheffingen.

Wat is het beoogd resultaat?	Inkomensondersteuning
Wat gaan we meten?	Aantal gebruikers van de regelingen
Hoe gaan we het meten?	Programmarekening
Start activiteit / project?	Doorlopend
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente
Financiering?	Budget armoedebestrijding

4.3.4. Ondersteunen vangnet (Voedselbank en SUN Groningen)

In de gemeente Groningen kunnen mensen gebruik maken van het vangnet dat de Voedselbank en SUN Groningen hen biedt. De Voedselbank zamelt levensmiddelen in en stelt deze gratis beschikbaar aan huishoudens die onvoldoende in hun primaire levensbehoefte kunnen voorzien. Naast voedsel verstrekt de Voedselbank ook kleding en kinderspullen die door middel van giften beschikbaar worden gesteld aan haar klanten. Verder zorgt de Voedselbank ervoor - via de actie Jarige Job - dat jarige kinderen van klanten een speciaal feestpakket krijgen. Hierdoor zijn zij toch in staat zijn om een verjaardagsfeestje te vieren en op school te trakteren. Bovendien verzorgt de Voedselbank in samenwerking met het Alfa-college een computercursus voor haar klanten. Na succesvolle afronding van de cursus krijgen de deelnemers een gratis computer.

Tijdens het voorjaarsdebat in juni 2012 heeft de raad een motie ingediend waarbij het college is gevraagd te onderzoeken of het mogelijk is een deel van het voedsel dat wordt weggegooid door restaurants en winkels bij de voedselbank te krijgen. Ons is gebleken dat de Voedselbank al een uitgebreid netwerk heeft met ondernemers in de stad en provincie die voedsel beschikbaar stellen. De voedselbank gaf aan wel een logistiek probleem te hebben met het transport van dit voedsel naar de bank. Dat probleem hebben wij op kunnen lossen door het beschikbaar stellen van twee VW Transporters van de Milieudienst.

SUN Groningen verleent financiële hulp aan mensen die in een urgente financiële noodsituatie verkeren en niet (meer) in aanmerking komen voor een zogenaamde voorliggende voorziening. In noodsituaties kan SUN Groningen binnen 24 uur hulp bieden. De aanvragen voor financiële noodhulp kunnen betrekking hebben op de aankoop van

duurzame goederen, woninginrichting, levensonderhoud, kleding, de kosten van activiteiten van kinderen en het opknappen van de woning.

Zowel de Voedselbank als SUN Groningen leveren door middel van hun dienstverlening een belangrijke bijdrage aan het creëren van rust en zekerheid in de basis. Op het moment dat in de primaire levensbehoeften van mensen wordt voorzien en crisissituaties snel kunnen worden opgelost, biedt dat ruimte voor het (verder) ontwikkelen van de zelfredzaamheid. Hiernaast kan de Voedselbank een belangrijke vindplaats zijn om mensen die in armoede leven te bereiken. Wij vinden de bijdragen van de Voedselbank en SUN Groningen aan armoedebestrijding zo belangrijk dat wij hen de komende twee jaar (2013 en 2014) financieel willen ondersteunen. Onze financiële ondersteuning is bedoeld voor financiering van de uitvoeringskosten van beide organisatie. Op die manier komen de giften van fondsen, ondernemers en particulieren direct ten goede aan mensen in nood.

Wat is het beoogd resultaat?	Vangnet voor primaire levensbehoeften en het oplossen van financiële crisissituaties
Wat gaan we meten?	1. aantal gebruikers van het vangnet; 2. beoordeling deelnemers over inhoud en effect van het vangnet.
Hoe gaan we het meten?	Tweejaarlijkse monitor
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Voedselbank, SUN Groningen
Financiering?	Budget armoedebestrijding

4.3.5. Ontwikkelen van digitale snelbalie/webshop

Om het aanvragen en afhandelen van de inkomensondersteunende maatregelen te verbeteren en vereenvoudigen zijn we bezig met de implementatie van de Kluwer snelbalie. Via deze online snelbalie kunnen inkomensondersteunende maatregelen gemakkelijk worden aangevraagd. De snelbalie zal vanaf begin 2013 in werking treden.

Ook ontwikkelen wij (naar voorbeeld van de gemeente Assen) een webshop. In deze webshop integreren we het aanbod van de huidige Stadjerspas. Dat betekent dat we in 2013 een digitale variant van de Stadjerspas gaan ontwikkelen. De raad ontvangt hiervoor separaat een voorstel. De webshop en de digitale Stadjerspas moeten uiterlijk in januari 2014 beschikbaar zijn. Door de snelbalie en de webshop aan elkaar te koppelen hebben Stadjers die van een minimuminkomen moeten rondkomen alles overzichtelijk bij elkaar: inkomensondersteunende maatregelen en mogelijkheden om op betaalbare wijze maatschappelijk en cultureel te blijven participeren.

Hiernaast streven wij naar een actieve link met Tientjesnet, om zo het aanbod via onze webshop te optimaliseren.

Wat is het beoogd resultaat?	Digitale snelbalie & webshop voor minima
Start activiteit / project?	2013 en 2014
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente
Partners?	Tientjes, Menzis
Financiering?	Investerings- en automatiseringsbudget IM, budget armoedebestrijding
Rol gemeente?	Implementeren, aanjagen, uitvoeren

4.3.6. Doorontwikkelen van collectieve regelingen/voorzieningen

In de visienota schreven wij al dat rust en zekerheid op het gebied van wonen, toelevering van energie en betaling van de premie voor de ziektekostenverzekering (de drie grote kostenposten) van belang zijn bij het bevorderen van de zelfredzaamheid en het activeren van

mensen. Als mensen zich zorgen moeten maken over schuldeisers, huisuitzettingen of het afsluiten van energie dan is er geen ruimte voor activering, laat staan op eigen kracht. Om deze reden hebben wij de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de schuldhulpverlening, het voorkomen van huisuitzettingen, en het opzetten van een collectieve aanvullende ziektekostenverzekering voor minima. Zo worden bijvoorbeeld de eigen bijdragen voor AWBZ-geïndiceerde dagbesteding vergoed voor deelnemers, waardoor deze kwetsbare groep aanzienlijk meer financiële ruimte heeft. Hiermee gaan we door. Bovendien willen we dit uitbreiden met collectieve overeenkomsten voor de energietoelevering en de woonlasten. Het doel van deze collectieve afspraken is - naast minder kosten voor de minima - ook de financiële stabiliteit omdat op deze wijze onverwacht hoge kosten voor minima worden vermeden en schulden worden voorkomen. We verwachten in het eerste kwartaal van 2013 hierover meer duidelijkheid te kunnen geven.

Wat is het beoogd resultaat?	(Collectieve) afspraken met energieleveranciers en woningbouwcorporaties ten behoeve van minima
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente

4.3.7. Verkennen van mogelijkheden gezamenlijk preventieloket

Samen met de GKB, MJD, Humanitas en de Belastingdienst verkennen we de mogelijkheden van een preventieloket op het Werkplein. Bij dit loket kunnen klanten informatie en advies krijgen over mogelijkheden van juridische en maatschappelijke ondersteuning of het recht op toeslagen. Daarmee willen we de dienstverlening van de gemeente en andere instellingen aan de klanten van het Werkplein vereenvoudigen, verbeteren en toegankelijker maken. Medio 2013 willen we het loket operationeel hebben.

Wat is het beoogd resultaat?	Preventieloket op het Werkplein
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente
Partners?	MJD, Humanitas, etc.

4.3.8. Verkennen van mogelijkheden centraal klantdossier

Vanuit verschillende kanten (zowel vanuit de minima zelf als vanuit maatschappelijke organisaties) is tijdens ons onderzoek gevraagd om een centraal klantdossier. Mensen willen niet telkens weer dezelfde gegevens moeten aanleveren en hun situatie moeten uitleggen. Daar hebben wij veel begrip voor en daarom zijn we gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van een centraal klantdossier. Daar blijken nogal wat haken en ogen aan te zitten. Onder andere op het gebied van de privacy, maar ook in de technische samenwerking tussen alle betrokken organisaties die het dossier zouden moeten gebruiken en vullen. In het voorjaar van 2013 komen we terug op de mogelijkheid of onmogelijkheid van een centraal klantdossier. Verder verwachten we door het verbeteren van onze dienstverlening (bijvoorbeeld door het inzetten van sociale teams) het bovengenoemde probleem deels te kunnen tackelen.

Wat is het beoogd resultaat?	Verkennen mogelijkheden centraal klantdossier
Start activiteit / project?	2013
Verantwoordelijk voor de uitvoering?	Gemeente

Hoofdstuk 5. Financiële situatie

Dit hoofdstuk beschrijft de financiële situatie en beschikbare middelen voor het armoede- en minimabeleid. Paragraaf 5.1 geeft een overzicht van de tekorten op het gebied van armoede- en minimabeleid. In paragraaf 5.2 presenteren wij de begrotingen voor 2013 en 2014.

5.1 Tekorten

Zoals wij u in de visienota *Samen actief tegen armoede* hebben geschetst, hebben wij de komende jaren te kampen met krimpende budgetten terwijl wij verwachten dat de druk op de inkomensondersteunende maatregelen zal toenemen bij ongewijzigd beleid en ongewijzigde economische omstandigheden.

In de visienota hebben wij al aangegeven dat wij in 2013 en 2014 een tekort van 1.180 miljoen euro verwachten op de inkomensondersteunende maatregelen en schuldhulpverlening. Dit is inclusief een bedrag van 275 duizend euro voor subsidies die wij ook al in 2012 verstrekken.⁶ Daarnaast verwachten wij een toenemend beroep op de schuldhulpverlening en inkomensondersteunende regelingen. Hiervoor verwachten wij respectievelijk 250 duizend euro en 175 duizend euro nodig te hebben. Tenslotte willen wij investeren in nieuw armoedebeleid. Hiervoor hebben wij 400 duizend euro nodig.

In totaal komt dat uit op een bedrag van 2 miljoen euro:

Tekort inkomensondersteunende regelingen en SHV (inclusief subsidies)	1.180
Toenemend beroep op SHV	250
Toenemend beroep op inkomensondersteunende regelingen	175
Nieuw armoedebeleid	400
Totaal	2.005

In de programmabegroting/najaarsbrief 2013 hebben wij u voorgesteld om dit tekort van 2 miljoen euro in 2013 en 2014 volledig te dekken. Hiermee geven wij uitvoering aan de motie van de raad over armoedebeleid. In deze motie spreekt de raad uit dat het zoveel mogelijk in stand houden van het bestaande pakket aan voorzieningen uit het armoedebeleid uitgangspunt moet zijn voor het vormgeven van het nieuwe armoedebeleid.

Vanaf 2013 starten wij met de uitvoering van het nieuwe armoede- en minimabeleid. Hiervoor denken wij 400 duizend euro nodig te hebben. Hiermee kan worden geïnvesteerd in het versterken van de eigen kracht van minima en in het creëren van rust en zekerheid in de basis, om de weg vrij te maken voor activering. Wij verwachten vanaf 2014 de eerste vruchten van ons nieuwe armoede- en minimabeleid te kunnen plukken. Hierdoor zou het beroep op individuele bijzondere bijstand en de schuldhulpverlening kunnen afnemen. Dit is uiteraard sterk afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Als de economische situatie verslechtert dan zal het beroep op de inkomensondersteunende maatregelen en de schuldhulpverlening waarschijnlijk toenemen.

⁶ Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds, T'win, Thuisadministratie en SUN.

5.2 Begroting budget armoedebestrijding 2013 en 2014

Voor 2013 en 2014 hebben wij de volgende bedragen begroot.⁷ In verband met de autonome groei van onze doelgroep kunnen deze bedragen in beide jaren nog afwijken.

Minima regelingen (x € 1000)	2013	2014
Bijzondere bijstand ⁸ (inclusief maaltijdvoorziening, collectieve zorgverzekering en TOS)	5.401	5.401
Langdurigheidstoelage	1.566	1.566
Schuldhulpverlening	4.537	4.537
Diverse projecten armoedebestrijding;	320	320
Subsidies	335	335
Stadspas	375	-
Website / webshop:	-	375
Tweejaarlijkse armoedemonitor	20	20
Totaal	12.554	12.554
Baten	12.554	12.554

Toelichting subsidies (x € 1000)	2012	2013	2014
Stichting Leergeld	50	60	60
Jeugdsportfonds	50	70	70
T'win (Humanitas)	70	40	40
Thuisadministratie (Humanitas, MJD)	60	60	60
SUN	45	45	45
Voedselbank;	-	60	60
Totaal	275	335	335

⁷ Deze bedragen kunnen afwijken van de in de visienota genoemde bedragen in verband met het inverdieneffect en de autonome groei van ons bestand. De bedragen in 2014 zijn gebaseerd op 2013.

⁸ Inclusief inverdieneffect inkomensnormering 110% (150 duizend euro).

Hoofdstuk 6. Hoe verder met het armoedebeleid?

Met de vaststelling van deze nota gaat het nieuwe armoedebeleid van start. De plannen voor nieuwe activiteiten en projecten zullen de komende tijd verder worden uitgewerkt. De financiering van het nieuwe beleid beperkt zich tot 2013 en 2014. Daarna moet de financiering van het armoedebeleid opnieuw bekeken worden. Wij leggen jaarlijks verantwoording af in de rekening over het beleidsveld armoede en minimabeleid naar aanleiding van de doelen die we in de begroting hebben opgenomen. Aanvullend zullen wij iedere twee jaar (te beginnen eind 2014) de nieuwe armoedemonitor aan de raad aanbieden. Deze nieuwe armoedemonitor zal – gebaseerd op de inbreng van mensen voor wie het beleid bedoeld is – een belangrijk instrument zijn om ons beleid en onze activiteiten en projecten regelmatig te evalueren. Op basis hiervan zullen wij ons beleid eventueel aanpassen.

Wij zijn de ontwikkeling van het nieuwe armoedebeleid begonnen met een onderzoek onder de Groninger minima. Wij hebben hen de vraag voorgelegd waar wij ons bij het ontwikkelen van het juiste aanbod van ondersteuning binnen het nieuwe armoedebeleid op moeten richten. De inbreng van minima zelf, aangevuld met de ideeën van ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers die dagelijks met en voor hen werken, vormt de basis voor de uitgangspunten van het nieuwe armoedebeleid. Wij hebben met elkaar afgesproken dat we deze samenwerking voortzetten. Wij hebben daarom zowel de visienota als deze kadernota met minima, ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en belangenbehartigers besproken en de aanvullingen en verbeteringen zoveel mogelijk verwerkt. Dit nieuwe beleid is dus mede tot stand komen door minima in Groningen vóór minima in Groningen. Ook bij de uitvoering van ons beleid blijven wij - onder andere door middel van de nieuwe armoedemonitor - met de Groninger minima in gesprek om armoede in onze stad te bestrijden.